

Deset let roverského patriotismu

Je tu další rok s osmičkou na konci. Takové bývají pro náš český národ neblahé. 1938, 48, 68... Nad malým národem roverským se stahovala mračna i začátkem roku 2008. Málokdo si na to výročí vzpomene. To je vlastně dobře – to znamená, že všechno dobře dopadlo. Roverky jsou stále útulným domovem trampů, pod skalami zní trampské písně, nad skalami zpěv ptactva; člověk by řekl: „jak to má být a bylo od stvoření světa“. Roverky nás obdarovávají tichem, krásou, romantikou... A my se jim to, ve větší míře než dřív, snažíme oplácet.

Přece však je důvod, vrátit se ve vzpomínkách o těch deset let zpátky a alespoň náznakem připomenout, co se tenkrát odehrálo a co díky tomu začalo a trvá dodnes. Třeba proto, aby si ti, kdo přišli na Roverky během těch deseti let, mohli některé věci zasadit do souvislostí.

Koncem ledna 2008 proběhly trampskými médii (to jest mailem a webovými diskusemi) zprávy: „Někdo zničil kempy Jezevec, Galathea a Orlí pírkol! A někdo na Roverkách krade kempovky.“ Zprávy bohužel pravdivé, i když Galathea byla poničená jen částečně. A následoval příval spekulací, kdo to udělal, a rad (některých typicky internetově siláckých) co dělat dál... Třeba „To určitě udělali myslivci, kterým překážíme. Za každý kemp zničíme jeden posed.“ Nebo „To je akce ochranářů, chtějí nás vyhnat z Roverek jako z Českého ráje.“ V jednom panovala shoda: „Kempy obnovíme, vyhnat se nedáme.“ Oprava Galatheie byla domluvena na poslední víkend v březnu, iniciativa se soustřeďovala kolem nově založené osady (ale ono se to stalo spíš „krystalizačním jádrem“ širšího hnutí) *Roverští patrioti*.

Události nabraly rychlý spád. Obnova Galatheie byla úspěšná, už při této akci spatřilo světlo světa první číslo tohoto časopisu – ano, i *Roverská sosna* je dítětem této dramatické doby. Pamětníci na ten víkend jistě do smrti nezapomenou. Začalo to na mši v blíževedelském kostele, kde se dostalo Roverské sosně požehnání („křest“ není vhodný termín) a nám duchovní podpory před nadcházejícím konfliktem. Další den pak návštěva „komise“ s mohutnou policejní asistencí na kempu Galathea – přínosná pro obě strany, mohli jsme si vyjasnit, co se vlastně děje a proč. A nezůstalo při obnově jednoho kempu. Pod „praporem“ roverského patriotismu se potkalo a spojilo veliké množství kamarádů – trampů, kteří milují Roverky, ale do té doby se vzájemně neznali, odhodlaných pro Roverky a pro dobré vztahy mezi trampy a ostatními „lidmi dobré vůle“ něco udělat. Následovaly další a další akce. O pouhý měsíc později, na konci dubna, vznikla další tradice, která trvá dodnes – roverské brigády. K těm se ještě vrátíme. A nejen to...

Brzy se ukázalo, že zničení kempů i krádeže kempovek mají stejný původ. Totiž že šlo o provokaci, jejímž cílem bylo vyvolat „válku“ mezi trampy a ochranáři a skutečně trampy z Roverek vyhnat. Leč provokace to byla amatérská, zfušovaná. Závažnější byla druhá strana této snahy. Ta šla nejen po linii státní ochrany přírody, ale zejm. ochrany památek, přesněji ochrany archeologických

lokalit. Asi v tomto smyslu:

„Každý skalní převis je ze své podstaty archeologickou lokalitou. V jeho výplni (čili v písečném sedimentu na dně převisu) jsou uchovány cenné informace o vývoji klimatu a vegetace za mnoho tisíc let a především památky na využívání převisů pravěkými lidmi. Trampové si převisy upravují, budují tam svá ohniště, plochy na spaní atd. a tím narušují souslednost vrstev a ničí potenciální archeologickou hodnotu převisu. Nenávratně se zde ztrácejí vzácné informace o minulosti krajiny a jejího osídlení! Státní orgány, dělejte s tím něco!“

Nejhorší na této argumentaci bylo, že byla – a je – do veliké míry pravdivá. I jako trampové jsme se k tomu museli postavit čelem a hledat způsob „trvale udržitelného“ trampování, které by nepáchalo škody. Tenkrát před deseti lety se podařilo přesvědčit ony státní orgány, že než represe je lepší osvěta a ta že by měla vycházet především z vlastní trampské komunity. To, co bylo v minulosti poničeno úpravami na kempech, už stejně nevrátíme, a to zbylé ochráníme nejlépe tím, že budeme udržovat ten stav, který je, bez dalších zásahů do sedimentu, čili bez kopání a rytí do dna převisu. Hodně času a iniciativy jsme věnovali debatám s ostatními trampy na toto téma. Na všechny kempy na Roverkách jsme umístili vysvětlující texty připravené spolu s krajským památkovým odborem v Liberci. Nebyly přijaty vždy s pochopením, ale svou informační úlohu snad sehrály. Z většiny kempů už dávno zmizely, na aktuálnosti neztratily. Jeden z těchto textů proto znovu připomínáme v tomto čísle RS na str. 11.

Ale zpět k aktivitám *Roverských patriotů*. I když fungujeme jako trampské společenství se vším, co k tomu patří – vandry, ohně, zpívání..., naší specifickou aktivitou jsou brigády. To je mimořádně ohavné slovo, zvláště pro starší generaci. Tedy, raději: práce v přírodě. Zjistili jsme, že taková práce se výtečně pojí s vandrem, že nabízí víc zábavy a legrace než poflakování na kempu. Začalo to, jak zmíněno, hned na jaře 2008 a ustavil se cyklus dvou brigád ročně: jedna jarní v dubnu či květnu, druhá na konci léta. Náplň si částečně určujeme sami, částečně podle instrukcí od lesníků (LČR) a ochranářů (správa CHKO Kokořínsko). Máme několik trvalek, na které dojde při každé brigádě: obejít Roverky, zejména navštěvovaná místa, a odnést odpadky. Obvykle se zaměříme i na nějakou konkrétní černou skládku. Také stavba a údržba schodů na turistických cestách ve srázích, kde hrozí eroze. Návštěvníkům Roverek jsou dobře známé naše „eskalátory“ třeba na zeleně značených cestách na Čap a na Husu nebo schody na cestě na Vlhošť. Naší péče se pravidelně dostává také tomu, co je na Roverkách nejvzácnější: studánkám. Třeba v Heřmánkách, pod Hvězdou nebo pod Čapem. A nejde jen o podchycení a vyčištění pramenů, ale i o úpravu okolí s novými lavičkami atd. K tomu bývá příležitostně sázení a oplocování jedliček a jalovců.

Naše aktivity se postupně rozšiřují, a to ve všech směrech: v místě, v čase i v cílech. Tak např. jsme uspořádali několik brigád výjezdních, mimo Roverky – uklízet odpadky třeba v centrálním Kokořínsku, v Pekle u České Lípy, v oblasti Rač nad Zakšínem a v Kukačcích skalách pod Bezdězem. A velkým důvodem k radosti bylo, že „brigádová náказа“ přeskočila i jinam. Našich prvních brigád

se účastnili kamarádi ze spřátelené brněnské osady. Jeden z nich začal hned (už v r. 2009) organizovat podobné brigády na domácí půdě CHKO Moravský kras. Pravidelně se jich účastníme, odměnou je poznávání jeskyní, do kterých bychom se jinak nedostali.

V posledních čtyřech letech jsou nám už dvě brigády ročně málo. Mohou za to především dvě lokality, o které se staráme. Tou první je Stará Husí cesta. O té už bylo a ještě bude v Roverské sosně i jinde mnohé napsáno. Druhou je přírodní památka Pod Hvězdou. To je zvlášť chráněná mokřadní louka, která je či byla domovem řady vzácných květů (třeba orchidej prstnatec májový), obojživelníků i hmyzu, ale v poslední době zarostla náletovými křovinami a vysokou ostřicí. Dvakrát ročně ji kosíme, vyřezáváme nálety a opravujeme odtokové drenáže.

Co ještě napsat o našich brigádách, aby to nevypadalo jako vychloubání? Všechny naše brigády mají stabilní účast od 40 do 60 pracantů. Nejen (organizovaných) Roverských patriotů, vesměs ale roverských patriotů (s malým r), kteří mají Roverky rádi. A nespojuje nás jen pila a rýč, ale i kytara a oheň.

U večerního ohně dojde i na kulturu. Na Roverkách působí *Roverské národní divadlo*. Speciálně pro toto divadlo byla napsána už tři dramata, která měla při nejbližší brigádě první i poslední zkoušku, premiéru i derniéru: westernový *Limonádový Wolf*, pohádková *Roverská baba Mrazice* a bájeslovně *O kněžně Wolfuši*. Vše psáno doslova na tělo velkolepému šerifovi RP. A napilno nemá jen divadelní múza Thálie. Vznikají i nové písničky o Roverkách, o událostech na Roverkách, ba i o Roverských patriotech, a jejich zpěv (či dokonce řev) zní pod skalami.

Občas se někde v trampských kruzích objeví názor, že Roverští patrioti nejsou žádní trampové, ale kulturní a okrašlovací spolek – jako by tahle nálepka měla být potupná. Dobře, tak jsme; proč ne? Baví nás to tak. A při každé další akci – brigádě, ohni atd. – vždy znovu s údivem a s radostí a vděčností zjišťujeme, kolik podobně naladěných kamarádů se dalo dohromady.

Ohlížíme se o deset let zpět, vzpomínáme na dramatické události roku 2008, na zničené vlnišťské kempy a na všechno, co následovalo. Pokud (někdy) platí rčení, že „všechno zlé je k něčemu dobré“, pak na Roverkách se osvědčilo tisícinásobně.

Netopejr

P. S. 1: Podrobnější seznam společných akcí Roverských patriotů a všech dosud vydaných čísel Roverské sosny lze nalézt na našem webu: <http://www.roverky.cz>

P. S. 2: V tomto článku záměrně neuvádím žádná jména a přezdívky, i když někteří kamarádi by si to zasloužili. Akce RP jsou vždy věcí společnou, na přípravě i realizaci se podílejí mnozí. Ať tedy nikdo nemusí mít pocit, že byl opomenut...

Pod převisy aneb po čem šlapeme slovo trampů k trampům (červenec 2008)

Nacházíme se pod skalním převysím. Tento fakt znamená daleko víc, než se nám může na první pohled zdát. A vyplývá z něj také, jak bychom se zde měli chovat. Převisy a jiné skalní dutiny jsou totiž nejcennější částí zdejší přírody a ukrývají veliké množství vědecky cenného materiálu. Důvod je jasný (je to též důvod, proč se sem uchylujeme i my): tento prostor je chráněn před deštěm a větrem a neroste zde vegetace. Proto se sem uchylovali i lidé v pravěku a zanechali zde po sobě zajímavé pozůstatky. A nejen to: díky tomu se na dně převisů mohly uchovat usazeniny (neboli sedimentární výplně), ve kterých se postupně během tisíciletí ukládaly převelice zajímavé informace, které současná věda dokáže číst. Jinde se nedochovaly. Všude jinde půdu neustále proplachuje déšť a promíchává růst rostlin, hrabání zvířat i činnost lidí. Tím se informace ztrácí.

To, na čem právě stojíme, je doslova pokladem. A máme důvod, proč si ho cenit. To, že jsme se zde ocitli, znamená, že máme rádi přírodu, tento kraj, a jistě nám není lhostejné, co se zde dělo v minulosti, jak tento kraj vypadal před tisíciletími, co zde rostlo a běhalo, jací lidé zde žili a co dělali i na tomto místě, kde teď jsme. (Nejen) trampovi tyto věci nemohou být lhostejné. Podívejme se krátce na několik příkladů toho, co jsme se ze sedimentů pod skalními převisy dozvěděli.

V dnešní době není příroda v pískovcových oblastech příliš pestrá. Kyselá půda, borovice, nějaké kapradiny a borůvky... Nebylo tomu tak vždy. Z čeho se to dá poznat? Z pylových zrníček a ulit „šneků“. Ty se výborně zachovávají právě v sedimentech pod převisy. Ovšem musí se zkoumat převelice pečlivě, vrstvička po vrstvičce. A pod mikroskopem. Proto dnes víme, že ještě před 3 tisíci lety zdejší les připomínal spíš bohaté a pestré lesy na Křivoklátsku nebo dokonce ve vápencových oblastech. Pak došlo k jeho ochuzení a většina přítomných druhů odtud zmizela (říká se tomu „lužická katastrofa“). Jak je to možné? Způsobili to lidé doby bronzové? To ještě kloudně nevíme, ale můžeme se těšit na spoustu nových zajímavých poznatků, až ještě lépe porozumíme materiálu uchovanému v sedimentech.

Nebo něco o našich předchůdcích, PRATRAMPECH, kteří ještě bydleli v lese a ve skalních dutinách (odborně se této době říká paleolit a mesolit čili starší a střední doba kamenná), než začali pěstovat obilí a usadili se ve vesnicích (zemědělství objevili v mladší době kamenné – neolitu). Zatímco nálezy z paleolitu, čili z poslední doby ledové, máme především z krasových (vápencových) oblastí – Moravského a Českého krasu, Pálavy apod., mesolitičtí lovci (oni pratrampové z doby před 11 až 7 tisíci lety) si oblíbili právě pískovcové skalní převisy této oblasti. Právě okrajové oblasti Roverek (kolem Heřmáněk a Dřevčic) vydaly nejvíce nálezů z této doby, a to v celoevropském měřítku! Ohniště, kamenné a kostěné nástroje, lidské zuby...

Samozřejmě máme mnoho nálezů i z dob pozdějších – mladší kamenné, bronzové i železné. Tehdy již lidé sídlili převážně v chýších či chajdách, ale do skal chodili nadále a zanechávali zde zajímavé předměty, ze kterých nacházíme střepy.

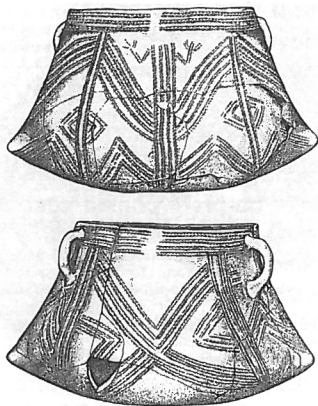
Samozřejmě zase nejvíc pod převisy a ve skalních dutinách. Z nich vyplývá, že skalní dutiny sloužily (mimo jiné) jako obětiště a kapličky, kde lidé zanechávali oběti přírodním silám. Podívejte se třeba na krásnou neolitickou obětní nádobku nalezenou pod jedním převisem poblíž Dubé. Je toho moc a na tento papír se už toho víc nevejde. Ale kdyby vás to zajímalo víc, snadno najdete řadu knížek a článků.

Tedy: šlapeme po materiálu, který skrývá nesmírně zajímavé informace. Jejich čtení je ale záležitost nesmírně jemná a hlavně zdoluhavá. A je lépe s tím nespěchat, protože metody výzkumu se stále vyvíjejí a dokáží vyčíst víc a přesnějších informací. Nezáleží jen na tom, CO se pod převisy nachází, ale především JAK je to tam uložené – v kterých vrstvách, vedle jakých jiných nálezů. Např. nacházeli se vedle sebe v jedné vrstvě střepek z nádoby nebo kamenný nástroj a dřevo z ohniště, je možné určit stáří dřeva pomocí radioaktivního uhlíku a tím také určit stáří a pochopit funkci toho střepeku či nástroje. Sám střepek nebo nástroj vytržený z této souvislosti nemá velkou hodnotu, lépe: o svou hodnotu přišel – a my se v důsledku toho už nikdy nedozvíme, že v té době zde žili lidé a jak získávali obživu.

No a co z toho vyplývá pro nás dnes? Podívejte se na zahloubené trampské ohniště, zakopané kůly nebo ohrádky s vyrovnanou plochu pod převisem – a musíte se zděsit. Usazeniny překopané, informace o tisíciletých vývoje zničené. V minulých desetiletích opravdu došlo při budování srubů, úpravách a „zvelebování“ kempů k přemístění a zničení velkého množství materiálu. Udělali to naši předchůdci z nevědomosti, v dobré víře, že tím ničemu neškodí. My se dnes na tuto nevědomost vymlouvat nemůžeme. Ale co s tím?

Už asi víte (pokud jste doteď nevěděli, tak už víte), že někteří archeologové trampy nenávidí a snaží se je s pomocí úřadů z pískovců vyhnat. Nelze se jim úplně divit. Pokud poukazují na zničené usazeniny pod převisy, mají pravdu. A my, trampové, nemůžeme mluvit o lásce k přírodě a krajině a přitom pokračovat v ničení toho nejcennějšího. Z toho vyplývá: Již žádné budovatelské akce! Žádné nové sruby! Žádné kopání nebo jen zarytí do země pod převisem a v jeho okolí! Žádné zakopávání odpadků! (To snad žádný tramp dbalý své cti nedělá.) Na těch kempech, kde už jsou terénní úpravy, přísně dodržovat nynější stav bez jakýchkoliv dalších úprav a zásahů! Uchováním současného stavu uchráníme to, co zůstalo neporušené.

Koneckonců, jezdíme do přírody, abychom byli v přírodě. Chajdy patří k Sázavě a ne na Roverky! Tramp přeci nepotřebuje komfort, kvůli kterému by musel znásilnit skalní převis. Budeme-li skutečnými trampy dbalými vlastních zásad, uděláme tím nejlepší službu Roverkám, ale i ostatním lidem, kteří pak nebudou mít důvod nás odtud vyhánět.

zdroj: Matoušek, V., Jenč, P., Peša, V.: Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy, Praha 2005

Netopejř
& Roverští patrioti